

FLORISTISCHE ZELDZAAMHEDEN IN DE HEELSUMSE BEEK

(ontv. 15 mei 1957)

In het dal van de Heelsumse beek komen in het water en op de oever van de bij de Wodanseiken ontspringende hoofdbeek onder invloed van de bijzondere eigenschappen van het bronwater (constante temperatuur en hoog zuurstofgehalte) een aantal floristische zeldzaamheden voor, welke waard zijn vermeld te worden.

Op de ondiepe plaatsen van de beek en op de oevers groeien b.v. het in deze streken vrij zeldzame mos *Brachythecium rivulare*, het fraaie rode epifytje *Mitrula paludosa* en de zeer forse en ruige *Galium palustre* ssp. *elongatum* f. *maximum*, welke tot een meter hoog kan worden (volgens Hegi een zuid-oostelijk ras van *Galium palustre*; waarschijnlijk een vorm met een vierdubbel aantal chromosomen: $2n=96$).

Het belangrijkste zijn echter twee andere planten, nl. *Montia fontana* ssp. *fontana* var. *fontana* en *Cardamine pratensis* ssp. *hayneana* f. *submersa*, welke beide in de bovenloop van de beek voorkomen. De eerste plant is naar opgezonden

herbarium-materiaal door Clason als zodanig bepaald. Buiten deze nieuwe vindplaats is deze *Montia* in ons land alleen nog maar aangetroffen in de brongebieden van de Mosbeek en van de Springendaalse beek in Twente, zodat hier inderdaad van een grote zeldzaamheid gesproken kan worden.

Van nog groter belang is misschien het massaal voorkomen van *Cardamine pratensis* ssp. *hayneana* f. *submersa*. Deze plant, met een groot rozet van wortelstandige bladeren, welke 5-9-jukkelig zijn, met grote, ronde, gesteelde zijblaadjes, die slechts zelden en dan pas in juli bloeit met grote bloeiwijzen van witte bloemen, is vroeger wel aangezien voor een *Cardamine amara*-vorm, doch de beschrijving van Glück in "Heft 15. Pteridophyten und Phanerogamen" van "die Süßwasser-flora Mitteleuropas. 1936, pag. 274" slaat volledig op de plant in de Heelsumse beek, zodat we kunnen aannemen, dat we hier met deze ondersoort te maken hebben. Het verspreidingsgebied van deze plant omvat vooral de bergstreken van Zuid-Europa, zodat het voorkomen in de Heelsumse beek als een noordelijke voorpost gezien moet worden (zie ook: Flora of the British Isles door Clapham, Tutin, Warburg. 1952). Elders in ons land heb ik deze *Cardamine* in brongebieden nergens aangetroffen. Het is wel opvallend, dat juist weer in het bronmilieu hier twee planten buiten hun eigenlijke verspreidingsgebied voorkomen: het maakt de Heelsumse beek floristisch bovendien zeer belangrijk!

Het zij ook nog vermeld, dat de zeldzame beekprikken nog steeds door de beek kronkelen.

Ir. F. M. Maas.

Naschrift.

Gaarne zou ik ook opgave hebben, of de mediterraan-atlantische soort *Apium nodiflorum* buiten de vindplaatsen langs de Veluwezoom, Middachten en Renkumse beek, nog elders in ons land boven de rivieren voorkomt.